

K
KALV
FESTIVALEN

FESTIVALEN
FIRAR
20år

8 – 11
AUGUSTI
2024

De vandrande
KLANGERNA
i Kalv

www.kalvfestival.se

INNEHÅLL

- 3 Om arrangemanget
- 4 De vandrande klangerna i Kalv
- 6 Biljettinformation
- 7 Överblick program
- 12 Festivalprogram
- 46 Om oss
- 46 Bli medlem
- 48 Karta och information om matställen

OM ARRANGEMANGET

**Kalvfestivalen arrangeras av föreningen
Kalvfestivalen i samarbete med:**

Västra Götalandsregionen

Sensus

Statens Kulturråd

Kindaholms församling

Svenljunga Kommun

Kalvs bygdegårdsförening

Sparbankstiftelsen Sjuhärad

Kalvs hembygdsförening

Mjöbäckes Sparbank

Kalvs byalag

Kalvfestivalen är medlem i EFFE: Europé for Festivals, Festivals for Europé och RANK (Riksförbundet för Arrangörer av Nutida Konstmusik)

Följ och gilla oss

Kalvfestivalen Musik

Kalvfestivalen www.kalvfestival.se

De vandrande **KLÅNGERNA** i Kalv

KALVFESTIVALEN 2024

Människan, en drömmande, vandrande, lyssnande, blickande och tänkande varelse. Hon älskar, ger sig hän, omfamnar och gråter. Den franska mystikern Simone Weil skriver, att musik inte ”återfinns i en enstaka ton”, utan är ”innesluten i en relation: och ändå får musiken oss att gråta. Människan är skapt så. Förhållanden berör vår kropp.”

Hur finner den nutida konstmusiken sin kropp? Den måste ges en plats att klinga, den behöver upprätta inte bara en relation mellan musiker och notblad, musiker och instrument, utan även finna lyssnare, en publik. I 20 år har nu Kalv varit en sådan plats. En svindlande mängd musik har klingat i denna lilla ort. Med åren har festivalens rykte färdats vida – och långt utanför Sveriges gränser. Kalvfestivalen är inte bara sällsam för oss som fått uppleva den, utan för musikkivet i stort.

I år är Kalvfestivalen något att vandra igenom. Vi vandrar som kroppar, som lyssnare och vi gör det tillsammans. Pilgrimens sju ledord binder oss samman. Under så många festivaler har de sju orden varit ett stående inslag i olika former: frihet, enkelhet, stillhet, bekymmerslöshet, långsamhet, andlighet och delande. Vi gör det på olika klingande platser. Ibland genom att minnas, ibland genom att föreställa oss framtiden.

Sju konserter bär ledorden till och med som rubrik, sju konserter där musikern Mark Tatlow för samman 1700-talstonsättaren Joseph Haydns ”Jesu sju ord på korset” med nyskriven och improviserad musik. Dessa musikaliska möten överbryggar århundraden och klangvandringen blir därför även en fråga om varthän våra steg för oss. Vi lever i en tid av kris. Vi omges av krig. Klimatet havererar. Osäkerheten sprider sig också till vårt dagliga liv. Vad har musiken och kulturen för roll att fylla i tider av kris? Precis som Kalvfestivalen menar Tatlow, att musikens roll är långt större än man kan tro. Musiker och publik tillsammans har där en stor uppgift: att bereda plats för denna musikens roll.

Pilgrimstemat speglas också i det andra stora jubileet, som vi uppmärksammar i år. För hundra år sedan föddes den italienske tonsättaren Luigi Nono (död 1990). Hans musik har tidigare klingat på Kalvfestivalen. I både bokstavlig och bildlig bemärkelse såg Nono just vandringen som ett sätt att (åter) upptäcka lyssnandet. För Nono blev ljudets rörelser med tiden ett sätt att komponera på. Ur en tilltagande upplevelse av intensiva tystnader, av utforskning av konsertrummet med hjälp av elektronik drog Nono fram musik. Tre verk präglade av denna hans estetiska grundinställning får vi höra på årets festival.

Så firar vi ett jubileum i dubbel bemärkelse i år, men blickar för den skull inte sentimentalt bakåt. Musiker från tidigare festivalen kommer förvisso till tals och renässansmusiken klingar, men vi är obönhörligt övertygade om att framtiden enbart låter sig höras i ljuset av vår historia. Därför drömmer (och vandrar) vi – årligen – här i Kalv, lyssnande och sökande efter musik som får oss att både gråta, älska och ge oss hän åt livet. Vi hoppas, att ni, kära publik, vandrar sida vid sida med oss även i år.

Välkomna till 2024 års Kalvfestival!

Esaias Järnegard
Konstnärlig ledare för Kalvfestivalen

BILJETTINFORMATION

Biljetter köps vid konsertlokal innan konsert, förutom Samtal – middag på Bygdegården, där biljetter förbokas genom info@kalvfestival.se (OBS! begränsat antal platser, först till kvarn gäller)

Övriga konserter   **200 kr**

Festivalpass   **500 kr**

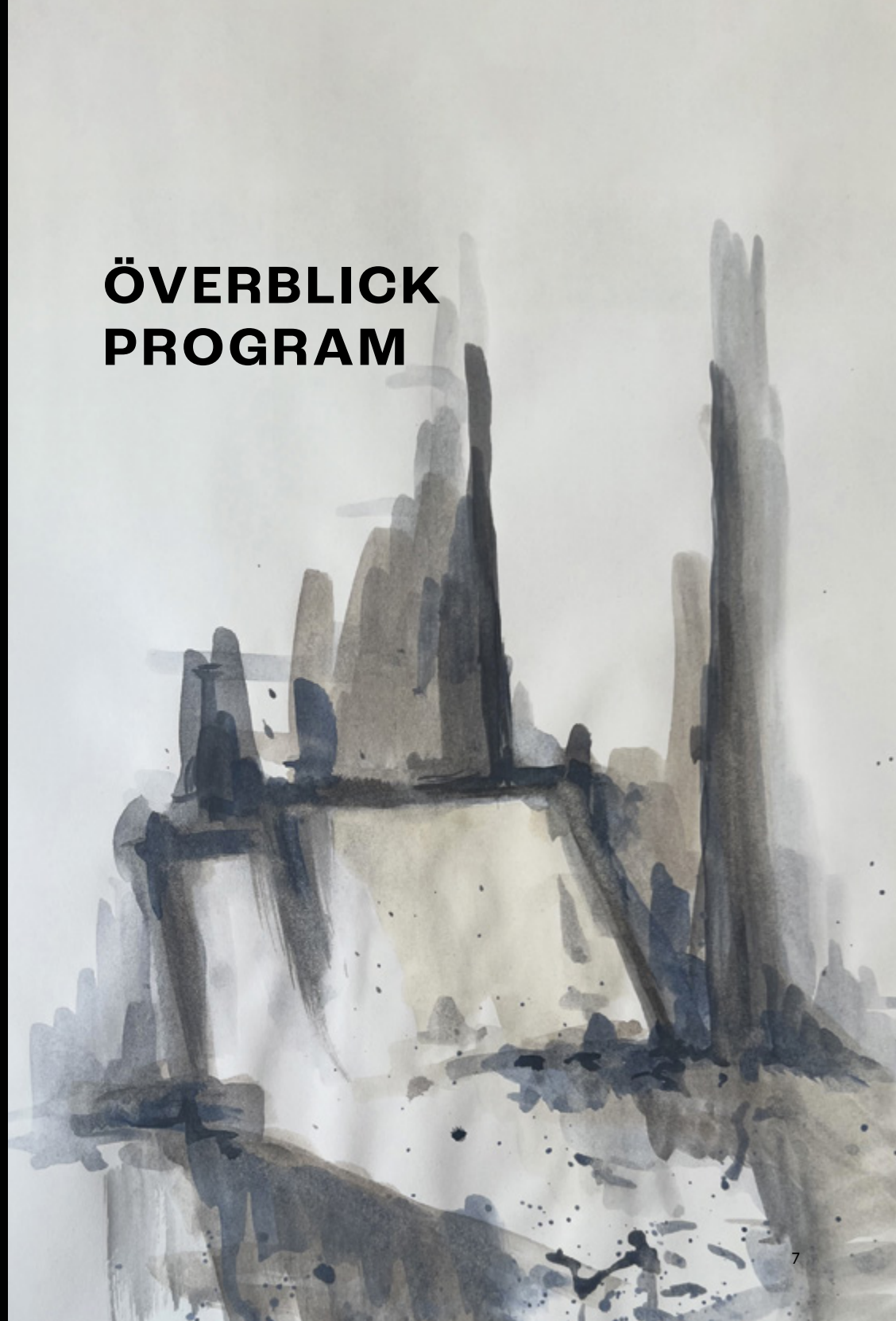
Barn/ungdom under 18 år   **Gratis**

För alla biljettpriser gäller i år följande:

Tar man med sig barn/ungdom under 18 år, så köper man sin egen biljett för halva priset. Gäller EJ festivalpass.

I kassan kan du betala med kontanter, Swish eller kort.

ÖVERBLICK PROGRAM

TORSDAG 8 AUGUSTI

19.00 | LADAN, Kyrkbyn Prästgården 2, 512 61 Kalv Fri entré

MARE BALTICUM | LAMENTO

Dubbelt Ljudkonstvernissage | Åsa Stjerna

Invigning av Kalvfestivalen 2024 omgiven av ljudinstallationen Mare Balticum och – på avstånd – Lamento, en installation för en skog.

19.45 | Församlingshemmet Fri entré

DE SJU ORDEN OCH DE SJU HAYDN

Konsertintroduktion | Mark Tatlow

Introduktion till den ljudande pilgrimsvandringen i Kalv 2024 med Mark Tatlow.

20.30 | Kalvs kyrka

KAIHOGYO

Konsert | Gageego! Klaus Lang & Mark Tatlow

Uruppförande av Klaus Langs kaihogyo för orgel och ensemble.

21.30-22.30 | Servering

22.30 | Kalvs kyrka

I – FÖRLÅTELSEN, ENKELHETEN, NATUREN

Meditation för orgel, saxofon och elektronik – svit i sju delar

Konsert | Mark Tatlow, Per Anders Nilsson & Johannes Landgren

Festivalens första pilgrimsord, Enkelhet, speglas i relief mot Haydns musik och leder över i en nattlig improvisation mellan Landgrens orgel och Nilssons saxofon och elektronik där vi redan första natten får träda in i en konsert som genomsyras av pilgrimstemat.

FREDAG 9 AUGUSTI

16.00 | Kalvs bygdegård

✉ Förbokning krävs (biljetter släpps 1 augusti, mejla info@kalvfestival.se)

II – TRÖSTEN, FRIHETEN, LJUSET

Samtal – middag | Martin Lindman, Max Käck, Mark Tatlow & Chris du Preez

20 år av Kalvfestivaler samtals om under middagstid. Det andra pilgrimsordet Frihet avslutar samtalet i Mark Tatlow och Chris du Preez tolkning. Sedan vandrar de som vill till Kalvs kyrka.

Mat ingår i evenemanget

19.30 | Kalvs kyrka

FRAGMENTE – STILLE; AN DIOTIMA

Konsert | ensemble mosaik

Luigi Nonos stråkkvartett Fragmente – Stille; an Diotima och Milica Djordjevic's The Death of the Star-Knower.

21.00 | Kalvs bygdegård

LINDA SKOGHOLM TRIO

Konsert | Bygdegårdens arrangemang FESTIVALPASS GÄLLER EJ

Linda Skogholm trio bjuder på en musikalisk resa genom Skottland och Irland där resenärerna får njuta av både fartfyllda och lugna stämningsfulla låtar, både instrumentalt och med sång.

Mat och servering finns öppet under evenemanget

23.00 | Kalvs kyrka

III – FÖRHÅLLET, DELANDET, VINDEN

Konsert | Mark Tatlow & Ragnar Arnberg

Delande är pilgrimens tredje vandringsord. Här möter Mark Tatlow klarinettisten Ragnar Arnberg uttolkande Emil Nilssons musik i den sena Kalvnatten.

LÖRDAG 10 AUGUSTI

10.00 | Församlingshemmet Fri entré

FÖRELÄSNING | LUIGI NONO

Esaias Järnegard introducerar Luigi Nonos musik.

11.00 | Kalvs skolhus, gymnastiksalen Fri entré

BARNRYTMIK | SÅNGGLÄDJE

Maria Gull och Matilda Odqvist leder övningar i rörelse, sång och rytm.

13.30 | Kalvs skolhus, gymnastiksalen Fri entré

IV – ÖVERGIVENHETEN, ANDLIGHETEN, ELDEN

Meditation | Mark Tatlow & Anders Jonhäll

Vi samlas vid Kalvs skolhus och om vädret tillåter beger vi oss ut på vandring i trakten. Pilgrimens fjärde ord står i fokus, Andlighet. Haydns fjärde reflektion paras med Anders Jonhälls uttolkning av Marcus Lundbergs skira flöjtklanger i *Snö, sken, minne*.

15.30 | Servering (-19.00)

16.00 | Kalvs kyrka

V – BEHOVET, LÅNGSAMHETEN, VATTNET

Konsert | Linda Jankowska, Mark Tatlow & Nina De Heney

Violinisten Linda Jankowska uruppför Esaias Järnegards Insula. Pharos. Ett uruppförande som leder över i pilgrimens femte meditation. Denna gång över ordet *långsamhet*. Nina De Heney kontrabas tar vid där Haydns toner slutar.

18.00 | Kalvs kyrkas klocktorn Fri entré

HELGMÅLSRINGNING

För de som önskar så bjuds man in att vandra upp till Kyrkklockans torn för att ta del av hur klockorna ringer ut över nejden.

18.15 | Församlingshemmet Fri entré

SAMTAL | OM ATT FRAMFÖRA LUIGI NONOS MUSIK

19.00 | Kalvs kyrka

ANDNINGENS KLARHET

Konsert | Elena Gabbrielli

Ett nedslag i Luigi Nonos Das Atmende Klarsein för basflöjt och elektronik samt musik av Malin Bång och Klaus Huber.

21.00 | Kalvsjöholmsbolaget

I ZING

Konsert | Nina De Heney

Kontrabasisten Nina De Heney improviserar och ger Kalvs mekaniska verkstad en helt ny klangdräkt.

23.00 | Kalvs skolhus, gymnastiksalen

VI – UPPFYLLELSEN, STILLHETEN, MÖRKRET

Konsert | Linda Jankowska & Mark Tatlow

Det sjätte pilgrimsordet ramas in av Linda Jankowskas verk *Parable of the Prize of Heaven*.

SÖNDAG 11 AUGUSTI

10.00 | Församlingshemmet Fri entré

LAMENTO – en installation för en skog

Musikvandring | Åsa Stjerna samling vid församlingshemmet

Vi möts vid församlingshemmet och promenerar genom skogen till slutpunkten där vi möts av Åsa Stjernas ljudinstallation, Lamento.

Servering 9.30-12.00

11.30 | Församlingshemmet Fri entré

Konsertintroduktion | Mark Tatlow

12.00 | Kalvs kyrka

VII – ÅTERFÖRENINGEN, BEKYMMERSLÖSHETEN, ÅSKAN

Konsert | Gageego! ensemble mosaik Mark Tatlow, Jonas Olsson, Klaus Lang, Chris du Preez, Kalvkören

Musik av Thomas Tallis, Arvo Pärt, Klaus Lang, Sofia Gubaidulina, Luigi Nono och Joseph Haydn.

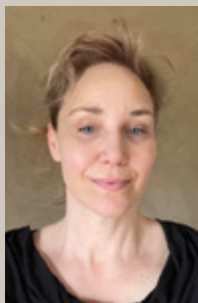
En musikalisk vandring och en festival avslutas. 20 årsjubileet är till ända och vi tar del av musik som ger eko genom flera sekel.

OM ÅSA STJERNA

Åsa Stjerna är en svensk installationskonstnär, forskare och pedagog som använder ljud och lyssnande som tillvägagångssätt för konstnärligt utforskande. Genom plats-specifika installationer undersöker hon det soniskas potential att hörbar göra underliggande berättelser och dolda förhållanden, kopplade till en plats. Med perceptuella och tvärvetenskapliga tillvägagångssätt syftar hennes verk till att skapa sammankopplingar mellan det förflutna och nuet, det lokala och det globala, samt det mänskliga och det mer-än-mänskliga. Genom detta vill hon omförhandla vårt sätt att lyssna och skapa känsla för platser som komplexa ekologier. Flera av hennes projekt involverar

naturvetenskapligt samarbete, där hon undersöker hur samverkan mellan vetenskap och konst kan skapa nya konstnärliga former av lyssnande som fördjupar vår relation till världen omkring oss.

Stjerna har ställt ut bland annat vid Transmediale Media Festival i Berlin, Tyskland; Nordic Music Days i Stockholm; Ultima Contemporary Music Festival i Oslo; och vid Akademie der Künste i Berlin. Hennes verk inkluderar flera permanenta offentliga uppdrag. Stjerna har nyligen avslutat ett internationellt postdoc-projekt i konstnärlig forskning vid Göteborgs universitet. Innan detta var hon gästprofessor i ljudkonst vid Hochschule für Bildende Künste i Braunschweig, Tyskland.

TORS DAG 8 AUGUSTI 19.00 | LADAN, Kyrkbyn
Prästgården 2, 512 61 Kalv

MARE BALTICUM | LAMENTO

ÅSA STJERNA

Tack till

Andre Bartetzki
Mjukvaruprogrammering

Manfred Fox
Teknisk koncept och genomförande

Peter Sigray
Vetenskaplig koordinator
BIAS: Baltic Sea Information
on the Acoustic Soundscape

Årets festival invigs genom Åsa Stjernas ljudinstallation *Mare Balticum*. Redan här vandrar vi för att uppleva ljuden, men inte bara inuti *Mare Balticum*, utan samtidigt öppnar på avstånd Åsa Stjernas andra ljudkonstverk under festivalen, *Lamento*, inne i Kalvskogen. (se sida 43). På detta vis blir nu hela festivalplatsen omgiven av en klingande värld som fram till söndag pågående kommer att omge oss. Redan nu kan vi välja att påbörja våra klingande vandringar mellan konserter och ljudande platser i Kalv.

Mare Balticum är en konstnärlig undersökning av det antropocena ljudlandskapet i Östersjön. Verket utgör Åsa Stjernas konstnärliga del som medverkande konstnär i det naturvetenskapliga forskningsprojektet Baltic Sea Information on the Acoustic Soundscape: BIAS, 2013. Genom att samla forskare från sex Östersjönationer undersökte forskningsprojektet mänskligt framkallat buller i Östersjön. Med hjälp av trettioåtta hydrofoner, genomfördes inspelningar av olika platser i Östersjön vid exakt samma ögonblick varje timme, varje dag, under ett helt år. Genom detta skapades en sonisk karta över Östersjön som gjorde det möjligt för forskarna att mäta effekterna av mänskligt framkallat ljud i havet.

I *Mare Balticum* har ljudupptagningar från tolv olika platser i Östersjön kombinerats så som de uppmättes vid exakt samma tidpunkt för att skapa ett, synkroniserat porträtt av Östersjön. Genom detta sträcker sig verket från Bottenhavet i norr till Öresund i söder, och från öster vid Estlands kust till väster i den danska skärgården.

I installationen sammanstrålar marint liv, naturens krafter och den ständiga närvaron av människans ljud – det knappt märkbara och det som dränker och tystar. I ljudinstallationen representerar varje högtalare en specifik plats i Östersjön där ljudinspelningar gjordes. Specifika platser i Östersjön tillåts i ljudinstallationen på detta sätt smälta samman, ibland som ensamma röster och ibland som ensembler. Tillsammans utgör de en geografisk koreografi som bjuder in besökaren att vandra sig från plats till plats.

Hitta hit:

OM MARK TATLOW

Mark Tatlow är dirigent, pianist och cembalist. Född i Wolverhampton, England, han har bott i Sverige i över 25 år. Som konstnärlig ledare för Drottningholms Slottsteater 2007-2013 dirigerade han Sveriges första Monteverdi operacykel samt verk av Cavalli, Händel, Martín y Soler, Haydn och Mozart. Under åren 2002-2012 var han professor i musikalisk instudering vid Operahögskolan (numera SKH) i Stockholm, och 2013 var han medgrundare av Performing Premodernity, ett forskningsprojekt vid Stockholms universitet. Han bedriver nu konstnärlig forskning vid Göteborgs universitet, där hans doktorsavhandling "Assaggio.

Experimenting with the performance of early vocal music at a time of meta-crisis" undersöker hur den katastrofala framtid som världen står inför kan påverka hans sätt att framföra den tidiga vokalmusiken. År 2019 fick Mark i uppdrag av Buxton Festival att sammanställa och dirigera Georgiana, en ny 1700-talsopera pasticcio, som tilldelades UK Theatre Award for Achievement in Opera. År 2022 tilldelades han det Gustavianska stipendiet från Svenska Akademien. Mark har varit konstnärligt ansvarig för flera nya konserthus, bland annat Wathen Hall vid St Paul's School i London och Drottning Silvias konsertsal vid musikskolan Lilla Akademien i Stockholm.

Torsdag 8 augusti | 19.45 | Församlingshemmet

DE SJU ORDEN OCH DE SJU HAYDN

MARK TATLOW

Program

Josef Haydn (1732-1809):
Jesu sista ord på korset /
*Musica instrumentale sopra
le sette ultime Parole del
nostro Redentore in Croce*
(1786)

L'introduzione — *Maestoso
ed adagio*

Se vidare Mark Tatlows text
om de vandrande klangerna
på sida 20-21

I år kommer dirigenten och pianisten Mark Tatlow att vara med under hela festivalen i en serie musikaliska nedslag inspirerade av hans pågående forskningsprojekt på HSM. Mark skriver:

“Jag är särskilt intresserad av vad musicerandet kan bli under en tid av kris såsom idag. Dagens många kriser bygger ett sorts stort predikament: inga lösningar finns eller kommer att finnas. I sin ursprungliga betydelse är en kris en vändpunkt, eller början på något nytt. Men hur ska vi hitta en gångbar riktning?

Under årets Kalvfestival kommer jag att ägna mycket tid att spela ett sällsynt verk av Josef Haydn som skrevs 1786, som ett trettioårs minne efter den stora jordbävningen i Cadiz 1755. Första framförandet ägde rum i en kyrka som hade förstörts under denna katastrof. Verket, *Jesu sju ord på korset*, existerar i en tidsenlig version för solopiano och det är den jag kommer att framföra. Ett verk alltså som handlar om texter som aldrig sjöngs, men som präglar varje ton.

Jag tänker mig att vi är många som inser att det är jorden och inte Kristus som hänger på korset idag. Och då blir min pilgrimsresa genom Kalvs skogar (från Ladan till Kyrkan) en erfaring av Jesu sista ord som om de talades idag av jorden.

Efter den första inledningssatsen under torsdagens festivalinviqning spelar jag de sju korta men intensiva “sonaterna” på konserter och andra evenemang på olika ställen runt omkring Kalv, inklusive festivalens sista konsert på söndag. Där hoppas jag att tillsammans alla festivalbesökare kan, genom musikens magiska sätt att öppna våra sinnen, se bortom dagens kriser och glimta en ljusare framtid.

Varje konsert kommer även att präglas av nutida musik och improvisation, och – för de som vill – ge chans till ett pilgrimssamtal kring musiken och konserternas ledord.”

OM GAGEEGO!

Ensemble Gageego! såg dagens ljus 1995 i Göteborg och har sedan dess verkat för den nutida musiken med en outtröttlig dedikation och lust. Redan i ensembles namn döljer sig ansatsen: det alluderar på legenden om det allra första omsorgsfullt och efter djup ansträngning uttalade (nej, utropade!) mänskliga ordet – GAGEEGO! Lakoniskt beskrivs i samma berättelse att svaret inte lät vänta på sig: va? Och även om sägnen i sin helhet är en lättäm skildring av hur viktigt språket och musiken är för människans djupa behov av kommunikation så sätter den fingret på hur långt Gageego! är beredda att gå för att utvidga lyssnandet och i det utmana och förtrolla sin publik. Genom virtuositet och hängivenhet, ja, men genomgående under dessa snart 30 år är

nyfikenheten och glädjen i att få åhörarna att omfamnas och överraskas av de mest vitt skilda musikaliska uttryck.

Precisionen i de moderna klassikerna från 60 till 80- tal har på ett tydligt vis definierat Gageego!s musicerande, men lika vanligt är hur musikerna som kameleonten byter sina instrument mot lådor, operationsinstrument, borrar och säreget ihopkopplade uppfinningar. I konsertserien Gageego! haft på Göteborgs Konserthus i olika, men ändå regelbundet återkommande, skepnader har nyskriven musik från alla världsdelar framförts. Även internationellt och nationellt är Gageego! en återkommande konsertgäst, och under åren har det blivit ett antal skivor på såväl svenska som utländska skivbolag.

Torsdag 8 augusti | 20.30 | Kalvs kyrka

KAIHOGYO

GAGEGO!, KLAUS LANG & MARK TATLOW

Program

Klaus Lang – kaihogyo
[2023] uruppförande

För orgel och ensemble

OM KLAUS LANG

Klaus Lang är en österrikisk organist och tonsättare som utvecklat ett säreget musikaliskt språk. Med en övertygelse om att det vackra inte går att hitta i skönhetsymboler, färgspektakel eller praktfullhet – snarare i nyanser av grått, i det icke-perfekta och i spår av det som försvunnit – och med en tro på att det vackra uppstår i betraktaren och inte finns i det betraktade objektet, skapar Lang en musik som får lyssnaren att vända uppmärksamheten inåt och se det vackra i sig själv. Vi möter ett förhållningssätt som enklast beskrivs som buddhistiskt. Inte bara till klang, utan även till livet. I stället för att pådyvla sin mening låter Lang de musikaliska vibrationerna bli till öppna frågor, som om varje impuls, varje uthållen eller bruten ton blir till en ödmjuk fråga av existentiell art. En musik, som värjer sig mot att föra fram ett budskap och istället får lyssnaren att röra sig mot ett kontemplativt tillstånd – en frihet.

OM JOHANNES LANDGREN OCH PER ANDERS NILSSON

Johannes Landgren är född i Arjeplog. Han fick sin musikerutbildning vid Musikhögskolan (nuvarande Högskolan för scen och musik) vid Göteborgs universitet där han examinerades som organist, körpedagog, diplomorganist samt fil Dr. Han har turnerat runtom i världen, från Kalifornien i väst till Sibirien i öst, och har spelat in över 35 CD-skivor inom vitt skilda genreområden. Hans konsertverksamhet inkluderar samarbeten med bl. a Per Anders Nilsson, Håkan Lewin, Anders Hagberg, Daniel Berg, Helena Ek, Amanda Sedgwick mfl. Landgren är frilansande musiker och dirigent. Han har också tjänstgjort som professor och prodekan vid den Konstnärliga fakulteten vid Göteborgs universitet samt fram till i sommar verksam som professor och t f rektor vid Kungl. Musikhögskolan i Stockholm.

Per Anders Nilsson, 1954 tonsättare, forskare och improvisationsmusiker på saxofon och

liveelektronik. Studerade på 80-talet saxofon och elektroakustisk musik vid Musikhögskolan i Göteborg och doktorerade 2011 inom ämnet musikalisk gestaltning på Högskolan för scen och Musik i Gbg. Är reguljär medlem i flera improvisationsgrupper: *Beam Stone* med Sten Sandell och Raymond Strid; *Natural Artefacts* med Susanna Lindeborg piano, Merje Kägu gitarr, Anton Jonsson trummor och Thomas Jäderlund sax; samt elektroniska duon *duo Pantomorf* med Palle Dahlstedt. Arbetar för närvarande också med ett soloalbum för saxofon och liveelektronik. Tonsätter även vokal musik: bl.a. musik och libretto till delar av operaföreställningen *Den gudomliga läckan* som framfördes under Paper Music i Mölndal 2022. Ett annat pågående projekt är att spela in saxofon i olika kyrkor som på något sätt har med pilgrimsvandring att göra.

Torsdag 8 augusti | 22.30 | Kalvs kyrka

I – FÖRLÅTELSEN, ENKELHETEN, NATUREN

MARK TATLOW, PER ANDERS NILSSON & JOHANNES LANDGREN

Del I

Festivalens första pilgrimsord, *Enkelhet*, speglas först i relief mot Haydns musik och leder över i en nattlig improvisation mellan Johannes Landgrens orgelspel och Per- Anders Nilssons saxofon och elektronik där vi redan första natten får träda in i en konsert som genomsyras av pilgrimstemat.

Josef Haydn: Sonata I. Largo. Jorden talar till sin skapare:

“Förlåt alla människor, de förstår inte vad de gör mig..” – ett medmänskligt, djupt och enkelt budskap, framfört av naturen. Är vi jordens vittnen?

Del II

Med inspiration från pilgrimens sju ledord har Johannes Landgren och Per Anders Nilsson, speciellt för Kalvfestivalen, satt samman en svit av nytt, gammalt och lånat material. Musiken har en ambient och minimalistisk karaktär, där lyssnaren själv kan välja hur man lyssnar; att lyssna aktivt och / eller låta sig omslutas av musiken och försjunka in i sina egna tankar. Och kanske till och med slumra till en stund. Pilgrimens nyckelord gestaltas i sju olika stycken / ramverk för improvisation med olika karaktär. Meditationen innehåller följande musik:

Enkelhet: *Svävningar* är en improvisation för orgel och liveelektronik. Utgångspunkten är en svävande ton i rummet, tonen A = 220Hz, en sinusvåg utan övertoner, en slags ljudande elementarpartikel som allt ljud är uppbyggt av, det kan inte bli enklare.

Frihet: *Key Points.* En förprogrammerad elektronisk fras utgör en fast punkt, ett

ljudande ankare att improvisera över med regeln att strikt hålla sig till föreskrivet tonförråd. Frihet från frihet att välja.

Tystnad: *In a Silent Way* av Joe Zawinul är en modern jazzstandard från Miles Davis album från 1969 med samma namn.

Bekymmerslöshet: *All That is the Case* av Per Anders Nilsson är inspirerad av första satsen i Wittgensteins *Tractatus Logico-Philosophicus*: Världen är allt som är fallet.

Långsamhet: Improviserat orgelsolo av Johannes Landgren.

Andlighet: *Sänd ditt ljus och din sanning* är en Gregoriansk hymn.

Delande: *I've Seen* av Lars Gullin är en jazzballad från albumet *Portrait of my Pals* från 1964. Stycket framförs ibland vokalt med följande text från Gamla testamentet.

Allt har sin tid, det finns en tid för allt som sker under himlen: en tid för födelse, en tid för död, en tid att plantera, en tid att rycka upp, en tid att dräpa, en tid att läka, en tid att riva ner, en tid att bygga upp, en tid att gråta, en tid att le, en tid att sörja, en tid att dansa, en tid att kasta stenar, en tid att samla stenar, en tid att ta i famn, en tid att avstå från famntag, en tid att skaffa, en tid att mista, en tid att spara, en tid att kasta, en tid att riva sönder, en tid att sy ihop, en tid att tala, en tid att älska, en tid att hata, en tid för krig, en tid för fred. (kap 3, vers 1-8).

Vår förhoppning är att konserten inbjuder till en stunds kontemplation, ett tillfälle att stänga ute världen och allt som där är fallet, frihet från frihet att behöva göra något.

De vandrande KLÅNGERNA

DE SJU HAYDN – DE SJU ORDEN

I min konstnärliga forskning vid Högscholan för scen och musik vid Göteborgs universitet brottas jag med frågan om hur det som ofta kallas för "gammal" musik kan berätta "nya" historier. Ett exempel på denna gåta är Haydns Jesu sista ord på korset. Det skrevs 1786 för Oratorio de la Santa Cueva i Cádiz, där det hade inträffat en fruktansvärd jordbävning och tsunami trettio år tidigare (1755). Senare skrev Haydn en redogörelse för beställningen och de speciella omständigheterna kring uruppförandet:

"För ungefär femton år sedan blev jag ombedd av en präst i Cádiz att komponera instrumentalmusik till *Vår Frälsares Sju Sista Ord på Korset*. I katedralen i Cádiz var det brukligt att framföra ett oratorium varje år under fastan, och effekten av framförandet förstärktes inte så lite av följande omständigheter. Kyrkans väggar, fönster och pelare var klädda med svart tyg, och endast en stor lampa som hängde mitt på taket bröt det högtidliga mörkret. Vid middagstid stängdes dörrarna och ceremonin började.

Efter en kort gudstjänst steg biskopen upp i predikstolen, uttalade det första av de sju orden och höll ett anförande om detta. När detta var avslutat lämnade han predikstolen och föll på knä framför altaret. Tiden fylldes av musik. Biskopen uttalade sedan på samma sätt det andra ordet, sedan det tredje och så vidare, och orkestern spelade efter varje tal. Min komposition var underkastad dessa villkor, och det var ingen lätt uppgift att komponera sju adagios som varade i tio minuter vardera och som skulle följa på varandra utan att trötta ut lyssnarna; jag fann det faktiskt helt omöjligt att begränsa mig till de fastställda gränserna."

Musiken är oerhört uttrycksfull och vackert utformad. Den har till och med jämförts med den sena Beethoven i sin musikaliska intensitet. Men samtidigt har dess höga sensibilitet ansetts vara alltför abstrakt för en modern publik, och den har kallats "en del av 1700-talets sentimentalitets döda kultur." Hur kan denna musik relatera till vår krisfyllda tid?

Var och en av de meditativa sonaterna är baserad på ett av de sju sista orden som tillskrevs Kristus på korset. Haydn inledde sonaterna med en dramatisk introduktion och lade till en avslutande sats som representerar den kosmiska jordbävningen som ägde rum när Kristus dog. Många lyssnare hade säkert påmint om även den jordbävning som ägde rum i Cádiz. Denna fysiska koppling mellan den ursprungliga berättelsen och Cádiz historia fick mig att ställa frågan: kan det finnas ett sätt att koppla samman Kristi död med profetior som förutspår vår planets kommande död? Bibeln antyder trots allt att Gud uppenbarar sig inte bara i Kristus utan också i den skapade världen.

Kan vi överföra Kristus *via dolorosa* till vår pilgrimsväg här i Kalv, när vi vandrar på jorden som snart kommer att omslutas av en ny kris? Kan vi se krisen som en vändpunkt, som inleder en tid av kreativitet?

Samtidigt som vi minns det förflutna, vandrar vi i nuet och blickar mot framtiden. "Carrying the cross of creation" på jordens sista resa.

Förutom de sju sista orden finns det sju pilgrimsdygder och sju element, och därför bestämde jag mig för att placera var och en av de musikaliska meditationerna inom en treordsram.

Jag kommer att försöka svara på dessa ord genom mina framföranden av Haydns sonater; festivalens musiker kommer att svara på sonaterna genom att improvisera över de tre orden; publiken kommer sedan att reflektera över upplevelsen av att lyssna på musiken. Tillsammans kommer vi att bli Kalvs vandrande ljud.

Haydns inledning kommer att spelas vid ett separat evenemang, som kommer att sätta an tonen för sonatserien. Jag hoppas att den ska ge upphov till frågor om pilgrimsfärden och vad det kan innebära "to carry the cross of creation." Haydns musikaliska jordbävning kommer att följa direkt på den sjunde meditationen vid den avslutande konserten.

När vi lyssnar och vandrar tillsammans ser jag fram emot att få höra andras svar i musik och samtal. Kan dessa vittna om att gammal musik kan visst berätta nya historier?

Jag är naturligtvis oerhört tacksam till Kalvfestivalen för att denna möjlighet att presentera Haydns *Jesu sista ord på korset* på detta sätt.

Mark Tatlow

Fredag 9 augusti | 16.00 | Kalvs bygdegård

✉ Förbokning krävs (biljetten släpps 1 augusti, mejla info@kalvfestival.se)

II – TRÖSTEN, FRIHETEN, LJUSET

**MARTIN LINDMAN, MAX KÄCK,
MARK TATLOW & CHRIS DU PREEZ**

Program

Josef Haydn: Sonata II. Grave e cantabile. Jorden talar till mänskligheten:

“Var tröstad: på andra sidan klimatkrisen finns inget annat än paradiset.” – ett oväntat budskap om frihet och evigt ljus. Men först uppmanas vi att uthärda lidandet. Känner vi av jorden?

20 år av Kalvfestivaler samtalas om under middagstid. Det andra pilgrimsordet Frihet avslutar samtalet i Mark Tatlow och Chris du Preez tolkning. Sedan vandrar de som vill till Kalvs kyrka.

Mat ingår i evenemanget

Fredag 9 augusti | 19.30 | Kalvs kyrka

FRAGMENTE – STILLE; AN DIOTIMA

ENSEMBLE MOSAIK

Program

Milica Djordjevic – The Death of the Star-Knower [2008]

Luigi Nono – Fragmente – Stille; an Diotima [1979-1980]

Ensemble mosaik grundades 1997 i Berlin och har utvecklats till att bli en av de mest mångsidiga och experimentella ensemblerna inom den samtida musiken. Utöver sina enastående musiker visar de kreativ individualitet och en aldrig sinande experimentlusta. Mångåriga nära samarbeten med den unga tonsättargenerationen och en nyfikenhet inför teknologins möjligheter har format ensemble mosaiks särart. Ett utökat fokus ges till konsertformen, där det sceniska och det visuella, och att överhuvudtaget utmana det traditionella konsertformatet understryks. Det samspelar och blir till ett medskapande element för att även skapa nya kopplingar verk, och lyssnande, och musicerande samman, och därigenom ge publiken en fördjupad konsertupplevelse.

Under KALVFESTIVALEN 2024 får vi oss till dels en stråkkvartett ur ensemblen:

Chatschatur Kanajan – violin, **Hannah Weirich** – violin, **Karen Lorenz** – viola, **Niklas Seidl** – cello

Om verken

Milica Djordjevic – The Death of the Star-Knower [2008]

“ he had to die, they say
the stars were closer to him
than people were

The ants ate him, they say
he imagined that the stars
give birth to the ants and the ants to the stars
so he filled the house with the ants

you looked at each other, stars
secretely, for the sky not to see
you thought well

you misunderstood
Vasko Popa, “Secondary Heaven” (utdrag)

“The Death of the Star-Knowers tidsflöde, nivåer och olika lager bygger på idén om omvandling av musikalisk tid till musikaliskt rum genom “parafrasering” av *koordinatsystemet*. Vad är tiden om inte vår subjektiva förnimmelse / intryck / känsla? Hur vi kommer att uppleva detta beror på vad som *händer* under en bestämd tidsperiod, på vilka känslor det väcker och på vår förmåga, vilja och beredskap att rikta våra sinnen mot att *höra* de olika händelserna och musikaliska objekten [...] Rytm och puls har en viktig roll i utformningen av styckets struktur och tidsorganisation på både mikro- och makronivå. Genom att tänja ut eller komprimera den ursprungliga modellen (av tid och rum), lägga till oregelbundna rytmiska grupper, ändra eller negera pulsen (vilket leder till att den ibland helt upphävs), kommer medvetenheten om och uppfattningen av händelserna att förändras.

“Soundet” är av grundläggande betydelse för styckets uttrycksmässiga estetik (och dess psykologiska effekt) – det är (hur musiken

faktiskt låter) det viktigaste för mig. Det är genom klangen som jag kan åstadkomma en långsam men konstant intensifiering och utvidgning av spänningen och den känslomässiga laddningen i både musikalisk och psykologisk mening.

Fortfarande med tårna blödande
sparkar jag dessa tidskristaller
genom det flytande utrymmet
Bakom min panna ”
M. Djordjevic

Luigi Nono – Fragmente – Stille; an Diotima [1979-1980]

I både det klingande och i sin tillkomst bär Luigi Nonos stråkkvartett vittnesbörd om det musikaliska material, den gestik och de litterära och filosofiska källor som han fram till sin död ständigt skulle återkomma till. Titeln i sig själv vittnar om det rika referensmaterialet och för att ge lyssnaren en liten inblick låt oss gå igenom den ord för ord.

Fragmente – fragment.

Fragment ska i detta fall inte bara förstås som utdrag eller delar av något ofullständigt. I ett brev inför uruppförandet av musiken likställer Nono fragment med ”ögonblick”. I Nonos komposition möter vi alltså åtskilda ögonblick eller stunder, som har befriats från språkets och musikens behov av logik och sammanhängande följd (grammatik). Musikens ”fragment” är något utsägligt, skriver Nono och hänvisar till filosofen Wittgensteins misstro mot språket. Samtliga dessa Nonofragment (till antalet 48) bär – i partituret – som överskrift utdrag ur Hölderlins poesi. I förordet till noterna stipulerar Nono: ”Fragmenten (Hölderlincitaten, min anm.) får aldrig uttalas högt under framförandet... får under inga som helst omständigheter ses som programkommentarer.” Han förklarar: ”Musikerna bör ’sjunga dem i sitt inre.”

Stille – tystnad.

Återigen, Nono åsnyttar här inte en vanlig paus, utan snarast passager där musiker och publik får möjlighet att tillsammans utforska det som Nono kommer att återkomma till i senare verk som ett ”gemensamt lyssnande”. En *intensiv* tystnad där vi kan komma i kontakt med andra världar, andra tankar. I partiturets förord skriver Nono gåtfullt om Hölderlindikterna: De är ”ögonblick, tankar, tystnader, ’sånger’ om andra platser, andra himlar, att återupptäcka det möjliga, ’säg inte adjö till hoppet.’”

An Diotima – till Diotima.

Inte bara Friedrich Hölderlins musa Diotima (från brevromanen *Hyperion*) åkallas här, eller hans elegiska dikt ”Menons klagan över Diotima”, utan även kärlekens uttolkare Diotima i Platons dialog *Gästabudet*. Framför allt är det dock den kvinnliga huvudpersonen Diotima i Robert Musils roman *Mannen utan egenskaper*, från 1930–1933, som Nono ser framför sig. Vi ställs inför tre Diotimagestalter, som på skilda sätt kom att influera Nonos tankar om en möjlig musik under dessa år i slutet av 1970-talet, när konstnärlig kris och personliga tvivel hade fått hans liv och musik att förändras i grunden.

Så mycket blott om titeln på verket. I det faktiskt klingande döljer sig minst lika många hänvisningar. Den av Verdi populariserade *Scala enigmatica* finns där, som tillsammans med stråkarnas öppna strängar utgör tonmaterial kvartetten igenom. I slutet återfinns ett väl dolt citat av Ockegheims *malor me bat*, från 1500-talet. Desto enklare att uppfatta är de många och långa, utdragna fermaten (’de intensiva tystnaderna’). Musikerna bör tolka dem så fritt som möjligt, skriver Nono. De bör klinga som:

- av drömda platser
- av plötsliga extaser
- av utsägliga tankar
- av lugna in och utandningar

och

– av tystnader ’sjungna utanför tiden’

Läs mer om Luigi Nono på sida 29-31 och hör mer om Nonos musik på lördag morgon kl 10.00 i församlingshemmet.

Fredag 9 augusti | 21.00 | Kalvs bygdegård

LINDA SKOGHOLM TRIO

KONSERT | BYGDEGÅRDENS ARRANGEMANG

Medverkande musiker

Jonathan Albrektson Aaberg, piano

Roger Skogholm, melodika, banjo och slagverk

Linda Skogholm, sång, fiol och nyckelharpa

FESTIVALPASS GÄLLER EJ

Linda Skogholm trio bjuder på en musikalisk resa genom Skottland och Irland där resenärerna får njuta av både fartfyllda och lugna stämningsfulla låtar, både instrumentalt och med sång. Även några av Lindas egna sånger kommer också att framföras.

Mat och servering.

Fredag 9 augusti | 23.00 | Kalvs kyrka

III – FÖRHÅLLANDET, DELANDET, VINDEN

MARK TATLOW & RAGNAR ARNBERG

Mörkret faller över Kalv och dess andra festivaldag. Vi får tillfälle att dela denna nattliga stund med Haydns och Emil Nilssons musik. Allvarsamt, stilla och omgivna av vinden.

Program

Josef Haydn: Sonata III. Grave. Jorden talar till Gaia:

“Oroa dig inte, mor: Jag har anförtrött dig åt dem som tror på mig. En dag kommer de att rädda oss båda.” – ett budskap om djupa förhållanden, om delande och samhörighet, som bärs fram av vinden.

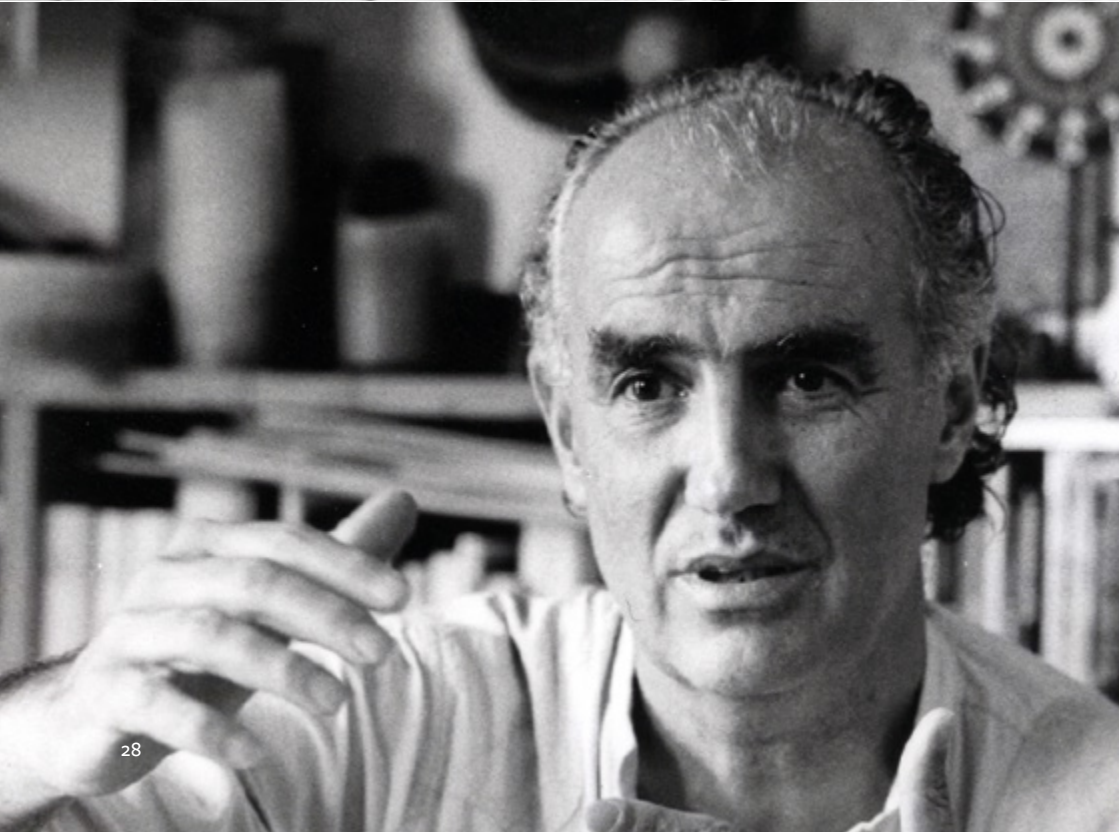
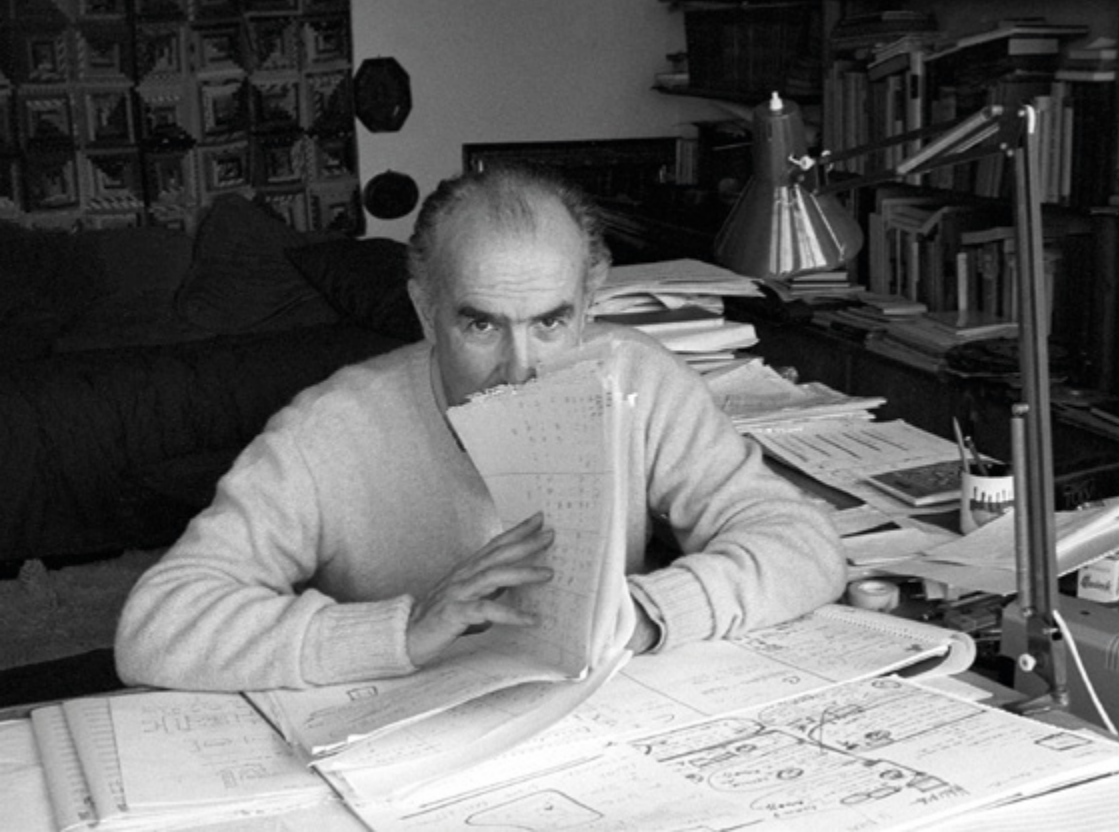
Känner vi jorden?

Emil Nilsson – Dromo [2024], uruppförande

För basklarinet

Genom subtila skiftningar mellan luft och ton, mellan klang och tystnad, avtäckes sig en form som långsamt, och med ett ständigt upprepande av sitt material, visar på klangens poetiska kraft.

Lördag 10 augusti | 10.00 | Församlingshemmet

FÖRELÄSNING

| LUIGI NONO

ESAIAS JÄRNEGARD INTRODUCERAR LUIGI NONOS MUSIK

Luigi Nono

VENEDIG

Den italienske tonsättaren Luigi Nono föddes 1924 i Venedig, en stad där musiken alltid spelat en framträdande roll. Där växte den tidiga polyfona musiken fram, där fanns Vivaldi med sina virtuosa konserter. Liszt och Wagner är tonsättare i senromantisk anda, som har Venedig att tacka för mycket.

I detta Venedig, med kanaler, gränder och överdådiga palats kom Nono att leva sitt liv, här kom han i sin tonsättargärning att fånga stadens klanger och kalejdoskopiska prakt. Författare som Marcel Proust och Italo Calvino har skildrat denna kosmopolitiska smältdegel. Nono har gjort musik av samma material.

En oöverstiglig uppgift är det att betrakta ett människoliv i sin helhet. Livets rikedom överväldigar, ju närmare man kommer en människa. Nonos liv utgör inget undantag, men två tydligt åtskilda perioder går att skönja, dels den unge, politiskt radikale Nono, dels den sene, filosofiskt eftertänksamme och närmast esoteriske Nono.

Någon gång i mitten av 1970-talet skedde brytningen. Den innebar en omorientering från politisk idealism till ett slags radikalutopisk idé om lyssnandet. Nonos musik kom att kännetecknas inte bara av tvivel men också av hopp, en musik tätt sammankopplad med död och lidande. De döda – det var föräldrar, vänner, läromästare, men också något som gått förlorat i hans tidigare idealism och hopp om en ny politisk verklighet. Samhällsutvecklingen styrde åt ett annat håll.

Under årets Kalvfestival får vi höra tre sena verk, som alla bär vissa gemensamma drag. I Nonos musik skulle dessa drag finnas kvar och vidareutvecklas ända fram till hans död 1990.

Tre ord ligger nära till hands för att sammanfatta dessa drag: vågen – tystnaden – andningen.

Vågen, det är klangerna som löper längs Venedigs vatten, men även i dess myllrande gränder och klämtande klocktorn. Vågen, som fortplantas och blir till skiftande resonanser mellan öar, kanaler och väggar. Vågen, det är ljudet som förflyttar sig från en plats i konsertsalen till en annan. Allt är i rörelse, inte bara i en riktning, utan i flera parallella spår. Vågor möts, bryts, ändrar riktning, styrka och form.

Tystnaden – förväntan innan något ännu uttalats. En möjlighet, tystnad som innesluten och dold mening. Men också tystnad som intensitet och vägska, som en plats där det gäller att vara uppmärksam åt alla håll. Tystanden är även kort puls, en cesser – inandningen innan uttal.

Andning – i en annan bemärkelse än något mekaniskt. Som det pulserande livet, och även hur andning (in- och utandning) är en bild av själva livscykel.

Dessa tre ord binds samman i Luigi Nonos musik. Ur tystnaden kommer ljudet. Det sprider sig likt en våg och drar sig sedan tillbaka in i tystnaden. En musikalisk andning är fullbordad.

MUSIKENS GRÄNS

Ljudets horisont är tystnaden. Varje morgon blickar Nono ut mot Adriatiska havets horisont från sitt fönster på ön Giudecca. Allt glittrar, men ändå hörs Venedigs pågående musik även där synfältet upphör. Klockornas slag kan höras, vågornas brus och människornas rop i fjärran.

I de tre verken *Fragmente – Stille; An Diotima, ... sofferte onde serene...* och *Das atmende Klarsein*, möter vi en tonsättare, som i fråga om starka politiska referenser verkar ha blivit stum. Hos den unge Nono finns alltid uttryckliga politiska hänsyftningar, men i dessa verk är musiken plötsligt uteslutande abstrakt. Ändå, om vi synar verken närmare uppenbaras här nästan mer av text och reflektion än någonsin tidigare i Nonos arbeten. Dock, text och reflektioner är nu av annan art.

Poeter och författare som Hölderlin, Majakovskij och Kafka går här att läsa i ljust av varandra. Filosofer som Nietzsche, Wittgenstein och Nonos nära vän Massimo Cacciari utövar ett starkt inflytande.

Språkets så att säga språkliga betydelse upplöses i dessa textläsningar och ersätts av dess sonora, ljudande egenskaper och till och med av ordlösa betydelser. Nono är övertygad om att vi måste upphöra med att se på lyssnandet eller läsa musiken. Vi måste återupptäcka lyssnandet som en gemensam aktivitet.

Musiken tar vid, där språkets gräns kan skönjas – det är vad Nono börjar höra. Synen har sin horisontlinje, hörseln sin, och musikens utopiska plats blir nu det som befinner sig på andra sidan gränsen. Alltså en möjlig musik, men likafullt en utopisk musik.

Nono återkommer ofta i sina föredrag och anteckningar till österrikaren Robert Musils stort upplagda romansvit *Mannen utan egenskaper*. Fjärde kapitlet har rubriken: ”Om det finns verklighetssinne måste det också finnas möjlighetssinne.” Orden rymmer för Nono vad han ser som en tonsättares

viktigaste uppgift: att möjliggöra det som blott kan anas. Konstnären är den som bringar i dagen vad världen tidigare inte visste existerade. Synsättet bär antika drag. Stenhuggaren känner i marmorblocket igen något, som han mejslar ut, skapar ett konstverk, som tidigare bara existerat som idé.

Under arbetet med sin stråkkvartett får Nono i sin hand den inspärade tyske poeten Hölderlins skisser och anteckningar. Nono kan där se hur parallella skeenden samsas på överlagrade papper. Han blir varse olika språk, olika tolkningar av samma dikter, ja, olika möjligheter. Nono skriver: ”När jag hör någonting så hör jag något annat samtidigt, ljud av andra slag som inte hör till de andra. Det är också problemet med olika nivåer av ljud.”

Det ovanstående går igen i samtliga de tre verk vi kommer att få höra på årets festival. Nono arbetar med samtidiga skikt av såväl ljud som strukturer. Låga, vågliknande pulser kan vi lyssna till i .....*sofferte onde serene...*, öppningen av stråkkvartetten är vidare som ett violinsolo, där övriga ensemblen hela tiden fyller ut resonansen av en fragmentiserad melodilinje. Påfallande är användandet av in- och utandningar i *Das atmende Klarsein*.

Annat förblir dolt, som exempelvis de Hölderlindikter vilka stråkmusikerna ska reflektera över tyst i de långa, utdragna fermaten i stråkkvartetten, eller som de tyst nedtryckta tangentera i pianosolot.

Ännu mer fördold är den arbetsmetodik som Nono utvecklar i *Das atmende Klarsein* tillsammans med flöjtisten Roberto Fabbriacciani. Där låter de elektronik och instrumentförstärkning utforska musikens rum. Musiken formas allteftersom upptäckterna görs.

TVIVEL

Luigi Nonos sena musik brukar förknippas med tvivel. Det var inte bara på sin egen förmåga att komponera Nono tvivlade, utan även på publikens förmåga att lyssna. Tvivlet rymmer dock ett hopp. I en tid då världen förefaller att rasa samman (vi måste läsa Nono i ljust av såväl andra världskrigets fasansfulla minnen som kalla krigets kärnvapenhot – medvetna om att vår egen samtidsbild utstrålar ett liknande mörker) finns hoppet om att vi genom att utmana oss själva kan återuppväcka inte bara vår mänsklighet utan även vårt lyssnande. Det är inte bara till oss själva vi ska lyssna. Det är inte våra egna övertygelser som ska bekräftas. Genom att faktiskt börja höra – varandra – skulle vi kunna återuppväcka det gemensamma lyssnandet, en förmåga som vår kultur enligt Luigi Nono sedan länge har förlorat.

Lördag 10 augusti | 11.00 | Kalvs skolhus, gymnastiksalen

RYTMIK – MUSIKEN I KROPPEN

MARIA GULL OCH MATILDA ODQVIST

”Vi sjunger, dansar och utforskar vårt bästa instrument – kroppen!”

Genom alla tider har musiken börjat genom kroppens rörelser och genom rösten. Att klappa, härma och göra det lekfullt är själva grogrunden till inte bara musik, utan en större insikt om den egna kroppen – och därmed självkänslan. Evenemanget riktar sig främst till barn, men alla är välkomna att delta, men barnet i oss är i fokus.

Maria Gull är koordinator under Kalvfestivalen, och varit med sedan festivalens början. I sitt arbete som pedagog är intresset för sång, musik och rörelse centralt. I detta evenemang för barn slår hon sig samman med Matilda Odqvist. Odqvist som från barnsben varit en del av Kalvfestivalen, som publik, som volontär, som statist och även som sångerska.

Lördag 10 augusti | 13.30 | Kalv skolhus, gymnastiksalen

Program

Josef Haydn: Sonata IV.
Grave. Jorden ropar till sin
skapare:

”Varför har du övergivit mig?”
– ett andligt budskap som
ropas ut mitt i förstörelsens
brännande eld och rädslan för
fullständig försummelse.

Hör vi jorden?

Marcus Lundberg – Snö,
sken, minne [2024]

”Snö, sken, minne är på många
sätt en fortsatt utforskning
av det klangmaterial som
återfinns i mitt stycke
spegel för 4 flöjter. Det
komponerades under vintern
2023–24 och uruppfördes av
Anna Svendsdotter 2024.03.18
på panjål i Göteborg.”

IV – ÖVERGIVEN- HETEN, ANDLIGHETEN, ELDEN

MARK TATLOW & ANDERS JONHÄLL

Vi samlas vid Kalvs skolhus och om vädret tillåter beger vi oss ut på vandring i trakten. Pilgrimens fjärde ord står i fokus, Andlighet. Haydns fjärde reflektion paras med Anders Jonhälls uttolkning av Marcus Lundbergs skira flöjtklanger i Snö, sken, minne.

Lördag 10 augusti | 16.00 | Kalvs kyrka

V – BEHOVET, LÅNGSAMHETEN, VATTNET

LINDA JANKOWSKA,
MARK TATLOW & NINA DE HENEY

Program

Esaias Järnegard – Insula.
Pharos [2016], uruppförande

Josef Haydn: Sonata V.
Adagio. Jorden är uttorkad
och ropar:

“Jag törstar!”

Efter elden finns en
outsläcklig längtan efter
vatten. En törst som stannar.
Det är ingen idé att kämpa
eller skynda sig.

Hör vi de fruktansvärda
föraningarna?

Nina De Heney
– Improvisationer

Människan griper i natten ett ljus, död för sig själv med utsläckta ögon, griper levande den döde i sömnen, med utsläckta ögon, griper vaken den sovande.
– Herakleitos, fragment 77

I fragment 77 (som ibland kallas fragment 26, beroende på översättning) skriver Herakleitos – gåtfullt som alltid – om ett tillstånd av övergång, mellan liv och död, mellan den som sover och den som är vaken, om ljuset och mörkret. Det ena tillståndet utesluter det andra, men i fragmentet möts de båda. Den svenske filosofen Hans Ruin konstaterar: “Mötet självt är ogripbart, det sker bara ett gripande [...] Bildens suggestiva kraft återfinns just där, i spänningen mellan leden.

I denna konsert förs vi mellan ytterligheter. Rösten, stråkkroppen och fingrarnas ömma vandring över instrumenten för de tre musikvärldarna samman. Det är öar av olika klanger på vars omgivande vatten vi i publiken eftertänksamt rör omkring.

OM LINDA JANKOWSKA

Linda Jankowska är en musiker vars praktik kretsar kring långsiktiga samarbeten och mångfacetterade sätt att arbeta med ljud som tänjer på hennes gränser som musiker. Hon är främst violinist och arbetar i skärningspunkten mellan improvisation och komposition. Tillsammans med Katherine Young skapade de den platsspecifika installationen och samkompositionen “boundarymind”, samproducerad med ESS och 6018th North,

som hade premiär i Chicago i juni 2022. Linda är en av grundarna av och konstnärlig ledare för Distractfold Ensemble. Hon har framträtt internationellt på olika festivaler både som kammarmusiker och solist. Hon har spelat in skivor för Carrier Records, Kairos, Another Timbre och dFolds.

Om Nina De Heney Se sida 40.

Lördag 10 augusti | 18.15 | Församlingshemmet

OM ATT FRAMFÖRA LUIGI NONOS MUSIK

SAMTAL/ KONSERTINTRODUKTION

Under årets festival uppmärksammas Luigi Nonos musik på tre olika konserter. Fredag kväll hör vi en stråkkvartett från ensemble mosaik framföra *Fragmente – Stille; An Diotima*, på lördag kväll uttolkar flöjtisten Elena Gabbrielli utdrag ur *Das Atmende Klarsein* och under söndagens avslutningskonsert framför pianisten Jonas Olsson .....*sofferte onde serene*.... Tre verk som komponeras inom en tidsrymd av ca 3 år, även om de alla under flera år framöver förändras och revideras. Alla tre verken utgör en ny fas i Luigi Nonos komponerande som kommer att bestå till hans dödsdag den 8 maj 1990. I årets programbok finns både en allmän text om Nono att läsa (se sida 29-31) och en kortare ingång till stråkkvartetten som framförs av ensemble mosaik på fredagskvällen (se sida 23-25). I denna introduktion talar vi om hur det är idag att framföra Nonos musik med några av de musiker som medverkar under årets festival.

OM ELENA GABBRIELLI

Elena Gabrielli, född i Arezzo (Italien), avslutade sina musikaliska och studier i Venedig, där hon studerade vid musikkonservatoriet "Benedetto Marcello" och vid universitetet "Ca'Foscari". Vidare har hon studerat för lärare som Chiara Tonelli, Patrick Gallois och Pier Narciso Masi. Förutom studierna av den klassiska flöjtrepertoaren har hon utvecklat ett särskilt intresse för ny musik och hon har avslutat en Master i nutida musik vid University of performing Arts i Graz under ledning av Klangforum Wien.

Numera bor Elena i Wien och framträder som solist, kammar- och ensemblemusiker – främst

med inriktning på samtida musik – i samarbete med Klangforum Wien, PHACE, der/gelbe/klang, platypus ensemble, The Black Page Orchestra, Schallfeld, mdi ensemble, Repertorio Zero m.fl.

Hennes konsertverksamhet som kammarmusiker och solist omfattar framträdanden vid Vienna Konzerthaus, Salzburger Festspiele, Wien Modern, musikprotokoll Graz, Mozarteum Stiftung, Ravenna Festival, Festival dei due Mondi Spoleto, Teatro Massimo Palermo, Opéra Comédie Montpellier, Opéra de Dijon, Vancouver New Music, Shanghai Spring Music Festival, Sonemus Fest Sarajevo, GAIDA Vilnius, Archipel Festival Genève.

Lördag 10 augusti | 19.00 | Församlingshemmet

ANDNINGENS KLARHET

ELENA GABBRIELLI & JOHAN SVENSSON

Program

Malin Bång – Alpha Waves
[2008]

Klaus Huber – ...Plainte...
I Lieber spaltet mein Herz
(in memoriam Luigi Nono)
[1993]

Luigi Nono – utdrag ur
Das Atmende Klarsein
[1980-1983]

För flöjt och elektronik
(Johan Svensson klangregi)

Det instrument som kanske mest uppenbart förkroppsligar vår andning är flöjten. Inte minst de många rituella musiktraditionerna vittnar om detta. Flöjten fångar inte bara vår in och utandning, utan satt i vibration så klingar där även en ton som får oss att höra (eller snarast föreställa oss) vår röst. Kanske är det flöjtens närhet till både kropp (munnen mot munstycket), ton och luft som gjort instrumentets så älskat av de samtida tonsättarna?

Konserten är tänkt att vara ett exempel på enkelhetens komplexitet: en enda – enkel – ljudkälla (flöjten) avslöjar sin rikedom av identiteter eller – bättre sagt – själar genom fyra väldigt olika närmanden av flöjten och (för den delen) musikerns gränser.

I alla verken ikväll återfinns musik som är tätt knuten till samarbetet mellan musiker och tonsättare, och i detta en gemensam önskan om att inte bara tänja på instrumentets gränser, utan även lyssnandets.

Lördag 10 augusti | 21.00 | Kalvsjöholmsbolagets mekaniska verkstad

I ZING NINA DE HENEY

En improviserad ickesång för kontrabas och (kanske) andra tillägg.

OM NINA DE HENEY

Nina är född 1962 och växte upp i Schweiz. Hon studerade för Miroslav Vitous vid New England Conservatory of Music i Boston 1981–1983. Nina flyttade till Sverige 1983, där hon studerade 1988–1993 vid Högskolan för scen och musik vid Göteborgs universitet, där hon också erhölet ett solistdiplom 2004–2006.

Hon började göra soloföreställningar 1992, ofta i samarbete med dansare och 2008 grundade hon festivalen Dance 'n' Bass tillsammans med dansaren och koreografen Anna Westberg. Hennes tre soloalbum Archipelago, 2 och Three har alla hyllats av kritiker och hon har vid flera tillfällen nominerats till Swedish Jazz Celebration och fått utmärkelsen Årets Jazzmusiker 2012. Utöver detta har hon vid flera tillfällen tilldelats medaljer från det svenska kulturstödets. Nina har under många år varit verksam på jazz- och improvisationsscenen i Sverige med ett flertal grupper och arbetar för närvarande i duo med pianisten Lisa Ullén och i trio med Karin Johansson, piano, och Henrik Wartel, trummor.

Lördag 10 augusti | 23.00 | Kalvs skolhus, gymnastiksalen

VI – UPPFYLLELSEN, STILLHETEN, MÖRKRET LINDA JANKOWSKA & MARK TATLOW

Ännu en sen konsert under årets Kalvfestival. Mark Tatlow och Linda Jankowska mediterar ännu en gång över pilgrimsorden. Genom mörkret och genom minnet.

Josef Haydn – Sonat VI. Lento. Jorden viskar:

“Allt är över.”

Mörkret har sänkt sig: tystnad råder. Men den gnagande inre dialogen fortsätter... Förstår vi att allt är över, men att vi ändå undrar om det kommer att ta slut?”

Linda Jankowska – Parable of the Prize of Heaven [2024]

för musiker, bandstämma, objekt, live-elektronik och video

Parable of the Prize of Heaven är ett tredelat verk som bygger på egna erfarenheter som som härrör från min katolska uppväxt. Fältinspelningar av kyrkorum, orglar, efterklang av fotsteg och glas slås samman med vibrerande högtalarmembran på cymbaler, vänner som läser citat från Octavia Butler och Søren Kierkegaard och kretsböjda Casios vävs samman för att skapa en icke-linjär, ljudande, resa genom platser, människor, relationer och existentiell ideologi. Verket är både en reflektion och en fråga som ställs om hur livet organiseras genom religion.

Söndag 10 augusti | 10.00 | Församlingshemmet

LAMENTO

[2006] – 8-KANALIG LJUDINSTALLATION
FÖR EN SKOG [URUPPFÖRANDE]

MUSIKVANDRING | ÅSA STJERNA

Traditionenligt samlas vi vid församlingshemmet och beger oss sedan in i Kalvs skogar. Vi vandrar i stillhet och tystnad. Vid vandringsleden slut dröjer vi oss kvar och för att höra Åsa Stjernas Lamento.

Om Lamento

Lamento – det italienska ordet för klagosång eller sorgesång – är ett ljudverk skapat för en skog. Den uppmärksamma besökaren kan höra lågmälda toner och ljud från åtta olika pianon som spelas upp från åtta högtalare placerade inne i skogen. Långsamt framträder en oändlig skala som förgrenar sig i grönskan och blandas samman med platsens ljud.

Med Lamento har Åsa Stjerna velat undersöka relationen mellan träd och trä, mellan natur och kultur, och hur de föremål av trä vi omger oss med, alla bär på samma historia: att en gång ha varit levande väsen i en skog. I verket har hon intresserat sig för pianot och dess förflutna som träd och hur denna historia och tillvaro kan göras hörbar. Hon har experimenterat med att spela in toner och ljud alstrade från pianots klangkropp av trä och låtit dessa möta den skogsvärld de en gång kom ifrån.

Genom att ställa två ljudlager mot varandra har hon i Lamento velat göra relationen trä och träd, kultur och natur, människa och mer-än-människa hörbar. I verket smälter allt detta för en kort tid samman.

Lamento skapades redan 2006 och kan i år, 2024, äntligen få sitt uruppförande under Kalvfestivalen.

Söndag 11 augusti | 12.00 | Kalvs kyrka

VII – ÅTER- FÖRENINGEN, BEKYMMERS- LÖSHETEN, ÅSKAN GAGEGO!, ENSEMBLE MOSAIK, MARK TATLOW, KLAUS LANG, CHRIS DU PREEZ, JONAS OLSSON & KALVKÖREN

Lyssnarna anländer till kyrkan och har kanske med sig tecken på hopp eller annat material som har samlats in från naturen. Dessa placeras ut runt om i kyrkan medan orgeln spelar:

Klaus Lang: Klirrende fahnen för violin och orgel [2020]

En kör sjunger en desperat hymn om varför allt i världen ser ut som det gör och om det finns något hopp kvar:

Thomas Tallis: Hymn. "Why fum'th in sight" [1567]

Jordens sista resa är nästan över.

Josef Haydn: Sonata VII. Largo [1786]

Jorden ger upp:

"Min ande återvänder till min skapare."

På något märkligt sätt är vi lättade, ja till och med upprymda. Men så kommer åskan och jordbävningen, och för ett ögonblick bryter helvetet lös:

Haydn: Terremoto (Jordbävning). Presto e con tutta la forza.

Efteråt finns minnet, fantasin och hoppet:

Luigi Nono: .....sofferte onde serene... [1977] för solopiano och elektronik

Någon slår an en gammal gregoriansk melodi:

"Da pacem Domine i diebus nostris, quia non est alius qui pugnet pro nobis, nisi tu Deus noster."

Så småningom stämmer alla in i denna fredssång, den fred som människan längtar efter men till synes är oförmögen att skapa sinsemellan... än mindre den fred med jorden och med dess mer än mänskliga varelser:

Arvo Pärt: "Da pacem Domine" [2004]

Det råder tystnad, och det hörs eterisk musik:

Sofia Gubaidulina: Sonatina för soloflöjt [1978]

och sedan... en magisk sång om det eviga ljuset:

Arvo Pärt: Morning Star [2007]

OM OSS

Kalvfestivalen arrangeras av Föreningen Kalvfestivalen,
med säte i Kalv.

Styrelse – Martin Lindman (ordf.), Pia Granath (sekr.), Maria Gull, Mats O Hansson,
Anna Svendsdotter, Emil Nilsson, Christina Nyhage och Jarl Bill

Konstnärlig ledare och programboksmanus **Esaias Järnegard**

Tekniker **Tomas Ferngren**

Programbokslayout, affisch och årets festivals grafiska design **Siri Lundström**

Originalomslagsbilder (akvarell och tusch) **Samuel Järnegard Fogelvik**

Koordinatorer i Kalv **Maria Gull & Pia Granath**

Bilddokumentation, fotografi, press, annonser och web **Mats O Hansson**

Biljetter och crew **Jarl, Andreas och Jonathan Bill** och **Samuel Järnegard Fogelvik**

Med stöd från

KULTURRÅDET

sensus

Sparbanken
Sjuhärad

I morgon, i dag och i 120 år har vi sett till att
Trivselbygden blomstrar. Som fristående Sparbank
har vi inte några aktieägare utan vår vinst stannar
kvar där den hör hemma - i Trivselbygden.

**STÖD KALVFESTIVALEN
BLI MEDLEM!**

Medlemsavgiften är endast 100 kr per år.

Betalas till bankgiro 5524-3216
eller Swisha: 123 430 85 99

Glöm inte uppge namn, adress och medlemsgift 2024!

Mjölback's Sparbank - Trivselbygdens egen bank

Lidavägen 1, Överlida | 0325-327 00 | info@mjobackssparbank.se | mjobackssparbank.se

INFORMATION OM MATSTÄLLEN

HEMMA PÅ KLEV GÄSTGIVERI

Klevs gästgivaregård 1
512 62 Mårdaklev
070-605 22 64
info@hemmapaklev.se
Facebook: Hemma på Klev
Boka mat och ev övernattnig i förväg!
www.hemmapaklev.se

BACKA LOGE

Serivering onsdag-söndag 11-16
072-588 58 68
info@backalogs.se
www.backalogs.se

FIKA VID FÖRSAMLINGSHEMMET

Torsdag 19.00-22.30
Lördag 15.30-19.00
Söndag 09.30-12.00

KALVS BYGDEGÅRD

Fre 9 augusti 19.30-24.00 pub med musik (Linda Skogholm Trio)
Lättare förtäring, öl och vin serveras.
Ingen förbeställning. Inträde 100 SEK.

KALVSJÖGÅRDEN

Serivering från 12 till kvällen
Vid bokningar och/eller förfrågningar,
kontakta Lasse på tel: 0702-460543

HANDLARN I KALV

Måndag-lördag 09.00-18.00
Söndag 10.00-17.00